

MÁRIA A PÍSMO SVÄTÉ

Boh sa od počiatku prihovára svojmu ľudu. Božie slovo, uchovávané v Písme svätom, sa pre ľudstvo stalo Zákomom. V ňom nachádza poznanie zmyslu života, v ňom hľadá odpoveď na všetky životné otázky. "Učiteľu, čo mám robiť, aby som dosiahol život večný?" Ježiš mu odpovedal: "Čo je napísané v Zákone? Ako tam čítaš?" /Lk 10,25-26/.

Písmo sväté ukrýva v sebe i tajomstvá dejín spásy až do skončenia sveta. Tu nachádza Boží ľud uistenie, že dejiny sveta, napriek zdanlivým víťazstvám zla, napredujú podľa Božieho plánu a spejú k prislúbenému konečnému víťazstvu Boha.

Vrcholným bodom ľudských dejín bol príchod Mesiáša, Syna Božieho na svet – jeho príchod bol v Písme predpovedaný do úplných podrobností, aby ho bolo možné spoznať, keď príde. Keď tesár z Nazaretu začal verejne účinkovať, vyvstala otázka: "Je to ten, ktorý má prísť? Alebo máme čakať iného?" A zasa odpoveď pomohli nájsť predpovede Písma: "Keď príde Kristus, bude robiť azda viac divov, ako urobil tento?"

Radostné poznanie učeníkov: "Našli sme toho, o ktorom písali Mojžiš v Zákone a proroci, Ježiša z Nazareta...", vystriedalo potom najhlbšie sklamanie, keď ho videli ukrižovaného. "A my sme dúfali, že on vykúpi Izraela." Východisko z omylu opäť dáva Písmo, ktoré im na ceste do Emaus vysvetľuje sám vzkriesený Ježiš. Počnúc od Mojžiša a všetkých prorokov im vykladá Písma – "Či Mesiášovi nebolo treba toto trpieť a tak vojsť do svojej slávy?"

I naša doba má svoje veľké rozpaky. Prichádza Mária, zjavuje sa v Lurdoch, vo Fatime a na mnohých miestach, doprevádzaná veľkými znameniami a zázrakmi. Žiada, aby sa všetci zasvätili jej Nepoškvrnenému Srdcu a predpovedá víťazstvo Božie cez triumf svojho Nepoškvrneného Srdca. Je možné prijať ju v takejto rozhodujúcej úlohe? Nezatieňuje Boha?

Kde inde hľadať odpoveď na tieto rozpaky, ako v Písme svätom. Ono ukrývalo v sebe tajomstvo Kristovo a musí ukrývať v sebe i tajomstvo Márie, ak jej Boh skutočne určil takúto rozhodujúcu úlohu v dejinách spásy:

Celé Písmo a celý plán spásy vychádza z toho bodu, keď Boh stojí nad svojím zboreným dielom stvorenia a nad strateným ľudstvom. Táto situácia vyvoláva potrebu jeho milosrdného plánu, ktorý sa od tejto chvíle začína odvíjať a zaznamenávať v Písme. V tomto východiskovom bode načrtáva Boh jeho základnú líniu. Plán spásy vyslovuje voči svojmu protivníkovi a uchvatiteľovi ako odvetu na jeho čin, ako predzvesť novej nádeje:

"Nepriateľstvo ustanovujem medzi tebou a ženou,
medzi tvojím potomstvom a jej potomstvom,
ono ti rozšliape hlavu a ty mu zraníš päťu."

Toto je celý plán spásy i celé Písmo. Tu vyslovuje Boh celú svoju vôľu. Tú vôľu, ktorej časťou je všetko, čo v bežnom živote nazývame Božou vôľou. Tú vôľu, ktorú plnil Kristus.

Z nepriateľstva, ktoré Boh ustanovil, vzíde ťažký boj, ale konečné víťazstvo ženy a jej potomstva prinavráti Bohu jeho stvorenie.

Kto je tá žena, o ktorej tu Boh hovorí? Je to symbolika, alebo vidí konkrétnu ženu? To, ako nám zodpovie Písmo v ďalšom túto otázku, to bude rozhodujúce.

V Starom zákone sa v súvislosti s prislúbením spásy už začína rysovať podoba konkrétnej ženy: "Preto ich Boh vydá až do času, keď Rodička porodí..." /Micheáš 5,1-2a/ a ďalej: "Hľa, Panna počne a porodí syna a on bude Boh s nami." /Izaiáš 7,14/.

Ale až v prvom okamihu Nového zákona, vo chvíli zvestovania vidíme tvár a počujeme meno Márie z Nazaretu, o ktorej nebo hovorí ako o žene požehnanej medzi ženami. A ona sama v tej chvíli oproti Satanovmu "Nebudem slúžiť" stavia svoje: "Hľa, služobnica Pána." Toto je teda žena nesporné stojaca proti Satanovi.

Táto žena stojí potom pod krížom. Je matkou Mesiáša a pod krížom svojho Prvorodeného sa stáva Matkou nového potomstva: "Žena, hľa tvoj syn!" – "Hľa, tvoja matka!" Toto je ovocím vykúpenia. Je to súčasť Kristovho vykupiteľského činu. Tým plní vôľu Otca, ktorú vyslovil v raji.

Až teraz vidíme, že by sme vôbec nepochopili Krista, ani vykúpenie, ani Písmo, ani vôľu Otca, keby sme neprijali Máriu v tejto úlohe, v ktorej ju Duch Svätý zjavuje Cirkvi na skale Petrovej - a to ako jej učiteľskému úradu, tak i Božiemu ľudu.

A nechýba ani potvrdenie tejto Máriinej úlohy v prorockej knihe Nového zákona - v Apokalypse. Jej dvanásť kapitola hovorí o žene, odetej slnkom, bojujúcej s drakom. To tiež nie je len symbolika, ale je to Mária, žena slnečného zázraku z Fatimy, ktorá volá k sebe svoje deti, žiada, aby sa zasvätili jej Nepoškvrnenému Srdcu. Napomína a usmerňuje ako skutočná prorokynia tejto doby, vedie boj proti hriechu a predpovedá veľké víťazstvo Boha a triumf jej Nepoškvrneného Srdca.

A keď nám ešte stále prekáža, že ona je len človekom, Písmo sväté nás upokojí podobnosťou v zjavení o boji anjelov v nebi. Nie Boh, ale Michal, jeden z anjelov stál v čele tých, čo bojovali za Boha. U neho sa teda museli hlásiť tí, čo chceli ostať verní Bohu. Že z ľudí je to Mária, pokorná Služobnica, to celkom zodpovedá duchu Písma a jeho prisľúbení, i toho, že čo je pred svetom slabé, vyvolil si Boh, aby zahanbil pyšných.

Mária je teda tou ženou, ktorú vidí Boh v raji, keď stratenému ľudstvu dáva novú nádej. Na nej stavia svoj plán spásy. Kto neprijíma Máriu v tejto jej úlohe, ten nepochopil Písma, tak ako ich nepochopili tí, čo neprijali Krista.

Okrem týchto miest Písma, ktoré výslovne dávajú poznať Máriino rozhodujúce miesto v Božom pláne spásy, všetky zmienky Evanjelia o Márii sú v súlade s týmto jej jedinečným postavením a ukazujú ju ako uvedomelú spolupracovníčku na Božom diele spásy.

Slovami Písma sú aj jej slová Magnifikatu, krásnej oslavy Boha: "Veľbí duša moja Pána," kde nachádzame už pochopenie Kristovho Evanjelia, predzvest' jeho blahoslavenstiev: "... povýšil ponížených, hladných naplnil dobrými vecami a boháčov prepustil naprázdno." Takisto jej slová: "Hľa, odteraz blahoslaviť ma budú všetky pokolenia" sú plnohodnotným proroctvom Písma svätého.

Pri zvestovaní Boh očakáva jej slobodné, dobrovoľné "áno". Boh nikdy nikoho nenútil k nedobrovoľnej spolupráci ani len vo veci vlastnej spásy, nieto vtedy, keď niekoho povoláva k spolupráci na diele spásy sveta, a tá ešte k takej spolupráci, k akej povoláva Máriu. Keď teda Mária spolupracovala s Bohom na diele spásy, tak potom slobodne a dobrovoľne, a teda záslužne.

"Blahoslavená si, že si uverila..." Aj Kristus vždy konal svoje zázraky odmenou za vieru. Hovorieval: "Tvoja viera ťa uzdravila". Aj k zázraku vtelenia bola potrebná viera Márie. Preto jej môže ľudstvo povedať: "Tvoja viera nás uzdravila", lebo skrz ňu nás mohol Kristus uzdraviť, skrz jej vieru mohol prísť. To nie je zbožné želanie mariánskych ctiteľov takto vidieť veci. Samo Písmo to potvrdzuje slovami príbuznej, plnej Ducha Svätého: "Blahoslavená si, že si uverila, lebo sa splnil, čo ti povedal Pán."

"I porodila svojho prvorodeného syna, zavinula ho do plienok a uložila v jaslach." /Lk 2,6/. "A Slovo stalo sa telom..." /Jn 1,14/. Len Boh mohol vykúpiť ľudstvo, lebo len On mohol zaplatiť tak veľkú výkupnú cenu. Ale len v tele mohol Boh - Syn uskutočniť vykúpenie, lebo len ako človek mohol nevinne trpieť a zomrieť. "Obety zápalné si neprijal, ani sa ti nepáčili, ale dal si mi telo." - To telo má teda veľký význam. To telo, ktoré "vzal z Márie Panny a stal sa človekom". - "Vezmite a jedzte z neho všetci, toto je moje telo, ktoré sa za vás obetuje." - "Otec môj dáva vám pravý chlieb z neba... ktorý zostupuje a dáva život svetu." ... "Ja som ten živý Chlieb, ktorý som zostúpil z neba... A chlieb, ktorý ja dám, je moje Telo, ktoré obetujem za život sveta" /Jn 6, 32; 51/. Nebolo by toho Chleba, keby nebolo Márie, jej viery a oddanosti.

"Syn človeka" - tak nazýva Krista Písmo. Sám Ježiš často takto o sebe hovorí. Toto pomenovanie si priniesol akoby z neba. Veď na zemi je každý synom človeka. V nebi však to bola len druhá božská Osoba, čo mala od Otca toto určenie - byť Prostredníkom medzi nehom a zemou. Preto v nebi bolo významné, že Syn Otca je "Synom človeka". Preto celé nebo s túžbou očakávalo na zemi toho "človeka", čo zo strany zeme podá ruku nebu v ochote byť "prieplavom Božím" - očakávalo Máriu, veľdielo Najvyššieho, ktorá vo viere a oddanosti sa stáva Matkou Boha - "Syna človeka". Ona "porodila svojho prvorodeného", aby sa stal

zrnom "Chleba života". Zrnom, ktoré nechce "zostať samo" a preto "padne do zeme", aby prinieslo úrodu nového potomstva Otcovi.

Otec chce, aby Matka Prvorodeného bola Matkou aj tohoto potomstva. Túto jeho vôľu nachádzame v Písme - to Boh prehovoril ústami Simeona k Márii a hovorí jej o utrpení. Takto trápiť matku Dieťaťa by bolo zlomyseľnosťou, keby za tým nebol vyšší cieľ: Ústami Simeona Boh povoláva Máriu za spoluvykupiteľku. Získava jej vnútorný súhlas k obetovaniu Syna. Chce, aby popri slovách: "Boh tak miloval svet, že dal svojho jednorodeného", bolo možné aj o Márii povedať: "Mária nás tak milovala, že dala za nás svojho jednorodeného". - Aby náš Otec i naša Matka obetovali za nás svojho Syna. Tu ju už Otec učí láske ku všetkým svojím deťom - láske obetavej. Tu ju pripravuje byť Matkou nás všetkých.

Písmo tými skromnými, ale hlbokými zmienkami o Márii jasne dáva najavo, že Máriina úloha nekončila tým, že priviedla Syna Božieho na svet a poskytla mu potrebnú starostlivosť prirodzenej matky. Naopak, nič v jeho ďalšom živote a celom jeho vykupiteľskom diele nešlo mimo nej. A vidíme, že aj v živote mystického tela Kristovho nič nejde mimo nej. Cirkev má pre svoj vzťah k Márii vzor v samom Kristovi.

Nie sú nepodstatné ani slová Písma, ktoré hovoria, že dvanásťročný Ježiš sa vrátil do Nazareta. Ježiš, keď už vie, že má byť vo veciach Otca, a dá sa povedať, že práve úspešne zložil skúšku do jeruzalemskej rabínskej školy, vtedy vracia sa do Nazareta. Je to krok späť? Vari Ježiš opúšťa "veci Otca"? Nie, ale "veci Otca" sa presúvajú do Nazareta. Neverným správcom sa odníma vinica a dáva sa pokornej Služobnici. Otec jej zveril svojho Syna nie len ako prirodzenej matke - Ježiš v chráme trhá prirodzené puto k nej a ona, vnímavá, si to zachováva v srdci. Vtedy je povolaná k novej úlohe voči svojmu Synovi - Mária je z ľudí jeho jedinou vychovávateľkou, učiteľkou a spoločníčkou po jeho celý skrytý život.

Tu dáva Písmo sväté odpoveď aj na dnešné rozpaky nad knihou príhovorov "Panny Márie kňazom, svojím najmilším synom." Predovšetkým kňazi majú byť druhým Kristom. Veď Mária plnila túto úlohu z Božej vôle aj voči svojmu Prvorodenému, plní ju teda aj voči svojmu ostatnému potomstvu - cez tých, ktorí jej Syna na zemi zastupujú - cez kňazov.

V Káne Galilejskej - keď nám nepôjde o úžasný poznatok o sile Máriinho príhovoru, ani o jej vnímavú starostlivosť v ľudskej núdzi - nám Písmo opäť ukazuje Máriu v jej veľkej úlohe. Udal sa tu rozhovor medzi ženou z protoevanjelia a Mesiášom. Keď Mária prichádza k Ježišovi: "Nemajú vína", to neprišla povedať klebetu tomu, kto je jej zo svadobčanov najbližší. Ježiš to vie. Vie, že to prišla za ním "Žena", starostlivá Matka potomstva a žiada o pomoc. Mohol odpovedať: "Veď ja vína nemám!" Ale Ježiš vie, že "Žena" prišla za "Mesiášom", ktorý môže pomôcť. A preto hovorí: "Žena... ešte neprišla moja hodina." Tento rozhovor teda vyznieva ako rozhovor Ženy a Mesiáša o veciach mesiášskeho poslania.

Udalosť v Káne mala iste veľký význam aj pre samotnú Máriu, pre jej vlastné usmernenie. Zajste musela užasnúť nad silou svojho príhovoru. Akoby sa zľakla, akú silu má jej slovo, umĺkla. Vie, že neprišla ešte jej hodina. Ale vidí, že Synova hodina je už tu. Svojím mlčaním podporuje jeho slovo.

Máriino mlčanie - to je veľká výpoveď Písma o Márii. V Káne ju vidíme rozhodnú, príčinnú a horlivú organizátorku. V kolkých ďalších príhodách Evanjelia mohla účinkovať, zasiahnuť či už voči Synovi, či voči jeho poslucháčom... Muselo prísť k cbrovskému uvedomeniu sebaobetovaniu v mlčaní, keď si ju evanjelisti viac ani nevšimli.

Ježiš sám chráni Máriino mlčanie a jej skrytý život: "Kto je moja matka? A kto sú moji bratia?... kto plní vôľu môjho Otca, ktorý je na nebesiach, ten mi je bratom, sestrou i matkou." - Akoby Mária bola len jeho prirodzenou matkou. Kto je Mária v nadprirodzenom poriadku, musí zatiaľ zostať skrytá, tak, ako aj Ježiš skrýval svoje božstvo počas svojho skrytého života. Keď je Mária v očiach jeho poslucháčov len prirodzenou matkou, nutne musí pred ňou uprednostniť nadprirodzené príbuzenstvo svojich poslucháčov, čo sám požaduje od všetkých, ktorí ho chcú nasledovať.

V ďalšej zmienke o Márii sa Písmo sväté zmieňuje o mariánskej úcte. Duch Svätý sa postaral, aby nezanikol jeden hlas z davu: "Blahoslavený život, ktorý ťa nosil..." Tak možno povedať, že úcta k Márii má svoj počiatok už v Evanjeliu. A Ježiš hneď túto úctu usmerňuje, aby bola správna: "Skôr šť blahoslavení tí, čo počúvajú Božie slovo a zachovávajú ho." /Lk 11,28/.

Aj voči sebe rozlišoval Ježiš dvojakú úctu: Vydával svedectvo o Otcovi svojimi skutkami a chcel, aby ľudia skrz neho ctili si Otca, aby ho prijali ako poslaného od Otca. To je úcta, ktorú si prial, úcta v Duchu Svätom, ktorou je v ňom oslávený Boh. Všetomže sa však vyhýbal úcte, ktorá bola len ľudskou chválou - keď taká prepukla, tú rozhodne odmietal.

Podobne chránil i úctu voči svojej Matke. Chránil ju, aby nebola len prirodzenou úctou - len preto, že bola "životom, ktorý ho nosil" - že bola jeho prirodzenou matkou. Pred takou sú "skôr blahoslavení tí, čo počúvajú Božie slovo a zachovávajú ho." Len keď si ctíme Máriu ako tú, čo "počúvala Božie slovo a zachovávala ho", a to až tak veľmi, že mohla byť Matkou Boha, až keď ju poznávame a prijímame v jej nadprirodzenej úlohe, vtedy je naša úcta k nej správna, lebo vtedy je v nej oslávený Boh. A to je práve tá úcta, ktorá je v katolíckej Cirkvi.

Inoverci jej tiež priznávajú určitú úctu, ale práve tú, ktorú Ježiš odmietal. Priznávajú jej úctu prirodzenú, v ktorej nie je oslávený Boh, je skôr zneuctený. Lebo ak Mária nebola uvedomelou a dobrovolnou spolupracovníčkou, potom bola ako nedobrovolný a nevedomý nástroj Bohom zneužitá. A to by Boha nectilo. Takú službu Márie by ani neprijal. Keď však Boh našiel niekoho, kto ho tak miluje, ako Mária, tak oddane a verne "počúva jeho slovo a zachováva ho", ako oha, že ju mohol doviesť a s dôverou poveriť tak veľkými úlohami v pláne spásy, že jej môže v dôvere zveriť všetky svoje vykúpené deti, potom je Boh v nej oslávený a najlepšie poznáný vo vzťahu k ľuďom. Zvolanie: "Blahoslavený život, ktorý ťa nosil" mohlo byť teda aj správnou úctou, ak v ňom bol takto poznáný a uctený Boh.

Pod krížom ukazuje Písmo sväté Máriu opäť ako nepostrádateľnú účastníčku Kalvárskej hodi-ny. Až po odovzdaní vykúpeného ľudstva jej ako Matke považuje Ježiš svoje vykupiteľské dielo za ukončené. Skutočne ho tým završuje, lebo Písmo hovorí: "A od tej chvíle vzal si ju ten učeník k sebe. A Ježiš, keď videl, že je všetko dokonané...". Čo teda Ježiš urobil týmto činom, ktorým považoval svoje dielo za dokonané? Splnil vôľu Otca, vyslovenú v raji, aby Žena a jej potomstvo, ku ktorému aj on patrila, premohli Hada. Dokonal svoj diel úlohy. Alebo azda možno povedať, že tým zabezpečil svoju matku? Vôbec nie, veď ju pripútal k Jánovi, ktorý musel všetko opustiť, ktorý je povolaný pre Kráľovstvo Božie. Mária tým teda nedostáva zabezpečenie. Dostáva podiel na povolaní apoštolov. Tým, že Ježiš tak pevne pripútal Máriu k Jánovi, tým ju pripútal ku svojim dvanástim, a pripútal ju ku všetkým, "ktorí pre ich slovo uveria". Pripútal ju k Cirkvi ako Matku.

Napokon nám ju Písmo ukazuje v kruhu apoštolov na modlitbách v očakávaní Ducha Svätého. Mária tam nie je len náhodou, akoby tam mohla byť, i nemusela. Ona tam musí byť, je tam v úlohe, do ktorej ju ustanovil Syn z kríža, keď ju ustanovil Matkou. Ježiš pripravoval apoštolov na ich úlohu tri roky, ale Máriu celý život, ktorý s ňou prežil.

Mária je tu vo večeradle nepostrádateľná. Ona prvá počula prísľub: "Duch Svätý zostúpi na teba a sila Najvyššieho ťa zatieni." Až skrz toto zostúpenie na ňu zostúpi teraz Duch Svätý na Cirkev.

Okrem priamych zmienok o Márii Písmo sväté obsahuje mnohé predobrazy, v ktorých kresťanská zbožnosť a liturgia poznáva Máriu. Boh vôbec rád používal predobrazy v Písme svätom. Známý predobraz veľkonočného baránka, ktorý bolo možné pochopiť až keď bol obetovaný ten pravý Baránok, čo sníma hriechy sveta. Predobraz ukrižovaného hada, ktorého pozdvihol Mojžiš na púšť, aby pohľad na neho bol záchranou, bol predobrazom ukrižovaného Krista, ktorý je našou záchranou. Predobraz Melchizedecha, ktorý vyšiel v ústrety Abrahámovi, požehnal ho v mene jediného Boha a priniesol obeť chleba a vína - nič viac o ňom nevieme a predsa sa táto malá príhoda dostala do Písma, aby o niekoľko storočí mohol prorok povedať o prísľúbenom Mesiášovi, že bude kňazom naveky podľa rádu Melchizedechovho. Až keď sa stal Kristus večným kňazom, prinášajúcim naveky obeť chleba a vína, bolo možné pochopiť tento predobraz.

Veľký a slávny kráľ Izraela, Šalamún, dal postaviť po svojej pravici trón pre svoju matku /3Kr2,19/. Azda ani nebolo iného dôvodu pre toto, než aby Boh pripravil tento predobraz, ako mnohé iné, k tomu, keď Večný Kráľ postaví po svojej pravici trón pre svoju Matku, Kráľovnú neba, ktorú Cirkev v Duchu Svätom poznala ako nanebovzatú. Žalm v liturgii: "Po tvojej pravici, Pane, stojí kráľovna ozdobená zlatom" s úplnou samozrejmosťou vzťahujeme na Máriu. Jej trón po pravici jej Syna nijako neohrozuje jeho slávu, ako ani Šalamúnovi nijako neubral na sláve trón po jeho pravici. Písmo opäť rozptyľuje rozpaky.

Dost' však už slov - nech sú nutnou daňou rozumu, aby mohlo prísť na rad srdce - srdce detinské, také, akému sa otvárajú tajomstvá Kráľovstva nebeského. Poďme do náručia Matky, a uvidíme Boha tak, ako sme ho ešte nevideli; poďme k Márii a budeme v láske blízki Kristovi, ako sme ešte nikdy neboli.